

Utrikesutskottets yttrande

1977/78:3 y

om svenskt medlemskap i Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) m.m.

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har den 11 april 1978 beslutat bereda utrikesutskottet tillfälle att avge yttrande över propositionen 1977/78:100, bilaga 14, punkten B 7 (Bidrag till Interamerikanska utvecklingsbanken) och motionen 1977/78:1310 om Sveriges medlemskap i Interamerikanska utvecklingsbanken.

Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag om 5 milj. kr. för fortsatt svenskt bidrag till Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB), i vilken Sverige förvärvade medlemskap hösten 1977. I samband därmed lämnas en redogörelse för Sveriges anslutning till banken, som skedde på grundval av regeringens förslag därom (prop. 1976/77:83) och riksdagens beslut med anledning härav (NU 1976/77:47, rskr 1976/77:332), vidare för bankens kapital och Sveriges andel däri, Sveriges röstetal och representation i banken samt bankens utlåningsverksamhet under år 1976 och första halvåret 1977.

Motionen

I motionen yrkas dels att riksdagen måtte avslå regeringens förslag om fortsatt bidrag till IDB under budgetåret 1978/79, dels att riksdagen beslutar uttala att Sverige snarast skall utträda ur IDB.

Utskottet

Utskottet erinrar om att det i samband med riksdagsbehandlingen av regeringens förslag om svenskt medlemskap i Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) under senare delen av 1976/77 års riksmöte, då likaledes motionsyrkanden som avvisade detta förslag behandlades, gavs tillfälle att yttra sig i ärendet till näringsutskottet (UU 1976/77:4 y, intaget i NU 1976/77:47).

Utrikesutskottet, som tillstyrkte svenskt medlemskap i IDB, fann att de då aktuella motionernas avstyrkan av svenskt medlemskap i hög grad motiverades av utrikespolitiska eller biståndspolitiska skäl. Med anledning härav anförde utskottet bl. a. att förslaget inte hade sin grund i biståndspolitiska

överbäganden utan helt var motiverat av exportskäl samt att medlemskapet var avsett att finansieras med medel för exportfrämjande åtgärder under handelsdepartementets huvudtitel och ej med medel från biståndsanslagen. Utskottet konstaterade vidare att ett svenskt deltagande i IDB inte heller innebar någon ändring av vårt lands utrikespolitik eller dess målsättningar liksom heller inget ställningstagande till skilda regimer i Latinamerika. Utskottet underströk starkt uttalandet i prop. 1976/77:83 att Sverige löpande bör pröva sin ställning i IDB genom att mycket noga följa utvecklingen.

Utskottet finner inte att några omständigheter under mellantiden tillkommit som skulle föranleda en annan bedömning än den som utskottet gjorde för mindre än ett år sedan. Utskottet tillstyrker därför för sin del det nu aktuella förslaget i budgetpropositionen om fortsatt bidrag till IDB i enlighet med det avtal härom som ingåtts med banken och avstyrker följaktligen motionen 1310.

Stockholm den 20 april 1978

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Anna Lisa Lewén-Eliasson (s), förste vice talmannen Torsten Bengtson (c), Erik Adamsson (s), Anna-Lisa Nilsson (c), Sture Palm (s), Ingrid Sundberg (m), Sture Ericson (s), Sture Korpås (c), Gertrud Sigurdsen (s), David Wirmark (fp), Jan Bergqvist (s), Runc Ångström (fp) och Axel Andersson (s).

Avvikande mening

av Anna Lisa Lewén-Eliasson, Erik Adamsson, Sture Palm, Sture Ericson, Gertrud Sigurdsen, Jan Bergqvist och Axel Andersson (samtliga s) som anser att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

Utskottet vill understryka synpunkterna i motionen 1310 om att ett medlemskap i IDB får återverkningar på svensk utrikespolitik och biståndspolitik, vilket är ett avgörande skäl att motsätta sig ett svenskt medlemskap i IDB. Genom att verka i denna bank kommer vi att indirekt stödja regimer som visat synnerligen liten respekt för mänskliga rättigheter. Huvuddelen av bankens resurser går till militärdiktaturer och andra förtryckarregimer i Latinamerika. Förutsättningar för ekonomisk och social utveckling saknas också i flertalet av de aktuella länderna under rådande samhällssystem. Dessutom går en dominerande del av bankens resurser till de rikare länderna i Latinamerika.

Den riksdagsmajoritet som 1977 beslöt om svenskt inträde i IDB ställde sig

bakom näringsutskottets betänkande (NU 1976/77:47) där utskottet förut-satte att regeringen under förhandlingsskedet ytterligare skulle analysera de aktuella omständigheterna och värdera de tecken på positiva förändringar i IDB:s politik som åberopades i propositionen. Regeringen skulle vidare enligt utskottets betänkande årligen – ”lämpligen i samband med sin framställning om erforderligt anslag för betalningar till IDB – lämna riksdagen en redogörelse för utvecklingen och de aktuella förhållandena inom bankens verksamhetsområde”.

I budgetpropositionen 1977/78:100, bil. 14 anför handelsministern att banken i sin utlåningsverksamhet i ökad utsträckning orienterats emot de minst utvecklade länderna i Latinamerika. I propositionen hävdas bl. a. att andelen beviljade lån i de 15 fattigaste länderna beräknades öka från 36 till 38 % mellan 1976 och 1977. Propositionens uppgift på denna punkt är direkt felaktig och torde bygga på en missuppfattning om IDB:s länderindelning i grupper. De 15 fattigaste ländernas andel av lånen varken beräknades öka eller har i verkligheten ökat enligt IDB:s egna uppgifter. I själva verket har de 15 fattigaste ländernas andel av lånen minskat från 1976 till 1977 med ca 9 %. På denna för riksdagsmajoriteten uppenbarligen viktiga punkt lämnar sålunda regeringen i budgetpropositionen vilseledande uppgifter vid bedömningen av utvecklingen av IDB:s lånepolitik.

I stället har de rikaste ländernas andel av IDB:s långivning ökat under 1977. Sålunda har Argentinas, Brasiliens och Mexicos andel ökat från 1976 till 1977 från 42 % till 51 % av långivningen. Låneandelen för militärdiktaturerna Argentina, Bolivia, Chile, Brasilien, Uruguay och Paraguay har från 1976 till 1977 ökat från 40 % till 45 %. Argentina har under 1977 beviljats det hittills största lånet i IDB:s historia (310 miljoner dollar).

Under den tid som Sverige varit medlem i banken har sålunda inriktningen av lånen ytterligare förskjutits mot rikare länder och länder som styrs av brutala militärdiktaturer. Mot denna bakgrund bör ses det argument som framförts från riksdagsmajoriteten att Sverige genom sitt medlemskap i banken skulle kunna påverka inriktningen av IDB:s utlåning.

Det är sålunda uppenbart att det förbehåll som åberopades av riksdagsmajoriteten för ett inträde i IDB inte på något sätt vunnit gehör. De argument som anfördes mot inträde i IDB för ett år sedan har snarast ökat i styrka genom utvecklingen inom banken under året. Mot denna bakgrund anser utskottet att Sverige bör begära utträde ur IDB. Utskottet avstyrker regeringens förslag om ytterligare bidrag till IDB.

